

متن پرسش

سلام علیکم: در پرسش و پاسخ ۲۸۶۰۰ نکاتی راجع به صحنه آوردن مدینه النبی در شهر امروز فرمودید و حضور اسلامی که توان جایگزین تمدن مدرنیته را دارد و اینکه اگر دل به زیست جهان گذشته و جامعه مدنی مدرن بدهیم، خودمان نخواهیم بود و آنوقت مجبور خواهیم بود با بخشنامه ها و دستورالعمل های اداری و توصیه های بسیط که ظاهر مناسک را حفظ کند، بکار بیندیم. به نظر، مشکل اساسی آنجاست که ما فکر کردیم تمدن غرب و مدرنیته، بخشهای خوب و بدی دارد و می شود بخشهای خوبش را گرفت و با ظرفیتهای ایرانی_اسلامی خود ترکیب کرد و گزینش کرد و مثلا ساختار زندگی شهری را پذیرفت و نهادهای جامعه مدنی را آورد و البته آن بخشهایی که با حقوق شرعی و مناسک عبادی و حفظ حدود دیانت نمی خواند را حذف کنیم و کنارش یک سری توصیه های اخلاقی و احادیث می گذاریم و به اصطلاح اسلامیش می کنیم و می توان بر این بستر پیش رفت. البته بعضی رسما به دنبال مدرنیزاسیون جامعه بودند و دین هضم شده در فرهنگ مدرنیته ولی با توجه به آفاق هویتی ما نتوانستند و خب لذا رویکرد غالب که ظاهر الصلاح هم به نظر می رسد این بود که بخشهای خوب تمدن مدرن و شهر مدرن را می گیریم و با هویت خود ممزوج می کنیم و اینگونه می شود کار را جلو برد. در اقتصاد هم این روند جلو رفت و در فرهنگ هم بخشها و سنگرهایی به همین شکل کار پیش رفت و متاسفانه بسیاری افراد علیرغم اینکه در بستر انقلاب اسلامی بودند ولی الگوهای مدرن را به قول خودشان با شرایط و زیست بوم ایرانی_اسلامی ممزوج و بومی سازی می کردند و بکار می برند غافل از اینکه تمدنها تحمیل گر هستند و شبکه ای منسجم در راستای جوهره اصلی و انحصار مخصوص اهداف و نظامهای خویش را دارند و این نمایانگر مواجهه تمدنی اسلام و مدرنیته است. این ترکیب گری و گزینش گری باعث یک تذبذب تمدنی و هویتی شد و حتی باعث شد در بخشهایی در نسبت مان با مدرنیته و اسلام و تمدن نوین اسلامی سردرگم و حیران شویم. البته مشکل این است تا از شهر اسلامی و مدیریت شهری اسلامی و تحول در شهرسازی با مبانی اسلامی می گوئیم، خیلی ها فوراً نظرشان می رود که یعنی شما می خواهید سبک زندگی پیش از مدرنیته را احیا کنید و به شرایط آن شکلی بر گردید در صورتی که مگر اسلام و شهر اسلامی در قبل از مدرنیته بوده و مگر تمام هم و غم بزرگانی مثل استاد شهید مطهری این نبود که اسلام و مقتضیات حضورش در اعصار را دریابیم و مگر اسلام هویتی است که در هویت قبلیه ای و شهر پیش از مدرنیته بیاید خودش را نشان دهد و مگر فقط شهر اسلامی پیش از مدرنیته قابل امکان بوده و رسماً اگر این حرف را بپذیریم یعنی اسلام و هویت سبک زندگی اسلامی در جهاز هاضمه غرب مستحل می شود در صورتی که جدا این نیست.

همت ما همتی باید باشد که ان شاء الله به برکت هدایت های حکیمانه و عظیم حضرت آقا که بحمدالله راهنمای ما در این مسیر عظیم هستند، اولاً نظریات جایگزین علوم انسانی غربی و جامعه سازی مدرن و ساز و کارهای مدرنیته را بچینیم و یکسری زیر نظامها و ابزاری که می‌تواند با مبانی ما بخواند یا لاقلاً تضاد و تعارضی ندارد، در جهاز هاضمه ما مستحل شود کاری که آوینی با مستند کرد و ابزار مستند را در روح هنر تمدنی اسلامی و انقلابی مستحل کرد. البته این گونه کار دو مقدمه اصلی و ریشه ای دارد: یک نظریه سازی جایگزین با نگاه جامع به هویت اسلامی بجای مبانی معرفتی و تمدنی و جامعه سازی غربی و مدرن و ثانیاً اینکه اگر ما الگوهای اسلامی را استخراج و بنا بر تحقق آن داشته ایم، توانسته ایم تمدن اسلامی را تحمیل کنیم و آنوقت است که می‌شود استحاله و تصرف عناصر مثبت یا حداقل غیر منفی تمدن غربی را انجام داد نه اینکه تمدن مدرن و مکانیزم هایش بر ما تحمیل شود و آنوقت به این فکر بیفتیم که حالا چکار کنیم و مثلاً ساز و کارهایی مثل بانک را بیاوریم بعداً به فکر تحقق اسلام و قسط در آن بیفتیم. البته این امر صبری راسخ می‌خواهد و لازمست از استعجال هم دوری کنیم و بدانیم وقتی رویکرد کلی و نظریات اسلامی را استخراج کنیم و بتوانیم جایگزین های اسلامی را آنگونه رهبری عزیزمان فرمودند به صحنه آوریم، به تدریج می‌توان نهادها و ساز و کارهای متناسب و همسو با آن را ساخت و گسترش داد کما اینکه اساساً جمهوری اسلامی هم با یک تغییر بستر سیاسی از شاهنشاهی به ولایت فقیه آغاز شد و به صورت تدریجی نهادهای مورد نیاز خود را ساخته و خواهد ساخت و امام هم با همین روند بتدریج نهاد سازی را پس از پیروزی نهضت پیش بردند.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همین‌طور که متوجه هستید هر اندازه تمدنی فکر کنیم، ما از گردونه‌ی تقلید از تمدن غربی که به هیچ‌وجه ربطی به روح و روحیه‌ی ما ندارد، نجات می‌یابیم. هرچند در طول تاریخ این روشن شده است که تمدن بعدی از تمدن قبلی بهره‌ها می‌گیرد ولی آن را از آن خود می‌کند. همه‌ی عظمت رهبر انقلاب را می‌توان در همین نکته خلاصه کرد که نسبت به غرب، موضوع تمدن نوین اسلامی را به میان آوردند. در این صورت خطر استحاله‌شدن در تمدن غربی از بین می‌رود. موفق باشید